

**«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՉՈՒՄ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ (Դ-003-16.01.2019-Դի-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

«Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում փոփխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախազծով (այսուհետ՝ նախազիծ) առաջարկում է Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածում կատարել փոփխություն, ըստ որի՝ մինչև դատավճոի օրինական ուժի մեջ մտնելը կալանքի տակ պահելու ժամկետը պետք է հաշվակցվի ազատազրկման, կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով նշանակված պատժին՝ **1 օրը հաշվելով 1,5 օրվա դիմաց:** Նախատեսվում է նաև նախազծին տալ հետադարձ ուժ:

1. Նշված իրավակարգավորման առնչությամբ, նախևառաջ, հարկ ենք համարում անդրադառնալ միջազգային փորձի ուսումնասիրության արդյունքներին: Մասնավորապես, ուսումնասիրված երկրներում առկա իրավակարգավորումները պայմանականութեն կարելի է բաժանել երկու խմբի: Առաջին և ճնշող մեծամասնություն կազմող երկրների խումբ են կազմում այն երկրները, որտեղ նշված հարցի կապակցությամբ տրված իրավակարգավորումները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետությունում գործող քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված իրավակարգավորմանը: Այսինքն, նշված երկրներում մինչև դատավճոի օրինական ուժի մեջ մտնելը կալանքի տակ պահելու ժամկետի **1 օրը հավասար է ազատազրկման ձևով նշանակված պատժի 1 օրվան:** Նշված երկրների շարքին կարելի է դասել **Բուլղարիան** (քրեական օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի 1-ին մաս), **Մակեդոնիան** (քրեական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Մոլդովան** (քրեական օրենսգրքի 88-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Սերբիան** (քրեական օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի 4-րդ մաս), **Ռումինիան** (քրեական օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Էստոնիան** (քրեական օրենսգրքի 68-րդ հոդվածի 1-ին մաս), **Շվեյցարիան** (քրեական օրենսգրքի 51-րդ հոդված), **Հունգարիան** (քրեական օրենսգրքի 92-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասեր), **Վրաստանը** (քրեական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Ղազախստանը** (քրեական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 3-րդ մաս):

Հաջորդ սակավաթիվ խումբ երկրներն են **Գերմանիան** (քրեական օրենսգրքի 51-րդ հոդված), **Նիդերլանդները** (քրեական օրենսգրքի 27, 27-ա հոդվածներ) և **Ուստա-**

տանի Դաշնությունը: Գերմանիայում և Նիդերլանդներում առկա է այն առանձնահատկությունը, որ չսայած կալանքի մեկ օրը համապատասխանում է ազատազրկման մեկ օրվան, այնուամենայնիվ, ի տարրերություն առաջին խումբ երկրների և Հայաստանի, նշված երկրներում կախված գործի հանգամանքներից կալանքի մեկ օրը կարող է հաշվակցվել ազատազրկման մեկից ավել օրվա հետ, ընդ որում՝ առանց սահմանելու վերին շեմ: Բացի դրանից, հաշվակցման մանրամասները թողնված են դատարանի հայեցողությանը:

Նպատակահարմար է նաև առանձին անդրադառնալ Ռուսաստանի Դաշնության քրեական օրենսգրքով՝ ‘Նախատեսված կարգավորումներին’ դրանք համադրելով՝ նախագծով՝ առաջարկվողների հետ: Այսպես, Ռուսաստանի Դաշնության քրեական օրենսգրքում խափանման միջոցի և պատժի հաշվակցման առանձնահատկություններ սահմանող օրենքի (ընդունվել է 2018 թվականի հուլիսին) ուսումնասիրությունը վկայում է, որ Ռուսաստանի Դաշնությունում ներդրված է հաշվարկման առավել ընդգրկուն գործիքակազմ: Այսպես, կարելի է առանձնացնել հաշվարկման երեք՝ միմյանցից տարրեր ուժիմ-ներ՝

1) **մեկ օրը մեկ օրվա դիմաց** այն դատապարտյալների դեպքում, ովքեր դատապարտվել են՝

- առանձնապես վտանգավոր ռեցիդիվի համար.
- մահապատժի, որը վերափոխվել է ցմահ կամ 25 տարվա ազատազրկման.
- ՈՒ քրեական օրենսգրքի 205-205.1¹, 206-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի², 209-րդ³, 211-րդ հոդվածի 4-րդ մասի⁴, 228-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերի⁵, 228.1,

¹ Статья 205. Террористический акт

Статья 205.1. Содействие террористической деятельности

Статья 205.2. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности, публичное оправдание терроризма или пропаганда терроризма

Статья 205.3. Прохождение обучения в целях осуществления террористической деятельности

Статья 205.4. Организация террористического сообщества и участие в нем

Статья 205.5. Организация деятельности террористической организации и участие в деятельности такой организации

² Статья 206. Захват заложника

³ Статья 209. Бандитизм

⁴ Статья 211. Угон судна воздушного или водного транспорта либо железнодорожного подвижного состава

⁵ Статья 228. Незаконные приобретение, хранение, перевозка, изготовление, переработка наркотических средств, психотропных веществ или их аналогов, а также незаконные приобретение, хранение, перевозка растений, содержащих наркотические средства или психотропные вещества, либо их частей, содержащих наркотические средства или психотропные вещества

229⁶, 275-րդ, 276-րդ⁷, 277-279-րդ⁸ և 360-րդ⁹ հոդվածներով նախատեսված արարքների համար.

➤ պատիժը կրում են հատուկ կամ խիստ ռեժիմով քրեակատարողական հիմնարկում կամ ուղղիչ գաղութում.

2) **մեկ օրը մեկ ու կես օրվա դիմաց,** եթե անձը պատիժը կրում է դաստիարակչական կամ ընդհանուր ռեժիմի ուղղիչ գաղութում.

3) **մեկ օրը երկու օրվա դիմաց,** եթե անձը պատիժը կրում է գաղութ-բնակավայրում:

Ստացվում է, որ, ի տարբերություն նախազծով առաջարկվող կարգավորումների, ՌԴ-ում հարցի առնչությամբ ցուցաբերվել է տարբերակված մոտեցում՝ հիմքում դնելով ինչպես կատարված արարքի ծանրությունն ու հանրային վտանգավորությունը, այնպես էլ հանցավորի անձը բնութագրող հատկանիշները: Իսկ որոշ հանցագործությունների համար առհասարակ օրենսդիրը նպատակահարմար չի համարել հաշվարկման առավել մեղմ գործիքակազմ նախատեսել՝ հաշվի առնելով այդ հանցագործությունների բնույթն ու վտանգավորության աստիճանը:

2. Ազատությունից զրկելու հետ կապված խափանման միջոցը չպետք է ընկալվի որպես պատիժ: Վարույթի ընթացքում այն կիրառվում է որոշակի ռիսկեր գնահատելու արդյունքում և միտված է արդարադատության պատշաճ իրականացումն ապահովելուն: Եթե կալանավորման 1 օրը հաշվակցում ենք ազատազրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ կրելու 1.5 օրվա դիմաց, ապա դրանով կալանավորմանը տրվում է պատժի բովանդակություն: Այն դեպքերում, երբ կլինեն իրավունքների խախտումներ՝ կապված խափանման միջոցի ոչ բարվոք պայմանների կամ դրանից ողջամտորեն բխող սահմանափակումներից առավել խիստ սահմանափակումներ, ապա իրավական կառուցակարգերը տալիս են հնարավորություն վերականգնել խախտված

⁶ Статья 228.1. Незаконные производство, сбыт или пересылка наркотических средств, психотропных веществ или их аналогов, а также незаконные сбыт или пересылка растений, содержащих наркотические средства или психотропные вещества

Статья 229. Хищение либо вымогательство наркотических средств или психотропных веществ, а также растений, содержащих наркотические средства или психотропные вещества, либо их частей, содержащих наркотические средства или психотропные вещества

⁷ Статья 275. Государственная измена

Статья 276. Шпионаж

⁸ Статья 277. Посагательство на жизнь государственного или общественного деятеля

Статья 278. Насильственный захват власти или насилиственное удержание власти

Статья 279. Вооруженный мятеж

⁹ Статья 360. Нападение на лиц или учреждения, которые пользуются международной защитой

իրավունքները և վնասի հատուցում ստանալ: Բացի դրանից, հարց է առաջանում՝ արդյոք նախնական կալանքի տակ գտնվող անձի նկատմամբ կիրառվող սահմանափակումները կարող են հիմնավորել նախագծով առաջարկվող իրավակարգավորումը, այն պարագայում, եթե դատապարտված անձի հետ համեմատ այդ սահմանափակումները, ըստ էության, առավել խստությամբ աչքի չեն ընկնում: Ավելին, վերաբերելի օրենսդրության ուսումնասիրությունը վկայում է, որ կալանավորված անձանց և դատապարտյաների իրավունքների ծավալը հիմնականում համընկնում է, իսկ որոշ դեպքերում կալանավորված անձինք գտնվում են առավել շահեկան վիճակում (տե՛ս կից աղյուսակը):

Հիմնական էական տարրերություն է երկարատև տեսակցությունների հնարավորությունը, որից զրկված են կալանավորված անձինք: Սակայն այս առումով հարկ է հիշատակել, որ Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարությունը Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի հետ համատեղ մշակել է նախագիծ, որով երկարատև տեսակցությունների հնարավորություն կունենան նաև կալանավորված անձինք: Ընդ որում՝ հիշյալ նախագիծը հավանության է արժանացել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2018 թվականի նոյեմբերի 1-ի նիստում և ներկայացվել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի քննարկմանը:

Հետևաբար, վերոգրյալ վերլուծությունների արդյունքում կարելի է եզրահանգել, որ կալանավորման 1 օրը ազատազրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ կրելու 1.5 օրվա հաշվակցումը չպետք է դիտարկվի որպես փոխհատուցում: Եթե կալանավորման 1 օրը հաշվակցում ենք ազատազրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ կրելու 1.5 օրվա դիմաց, ապա գործնականում սա կիանգեցնի գրավի կամ այլընտրանքային խափանման միջոցների կիրառման միջնորդությունների շեշտակի նվազեցման: Ասվածը պայմանավորված է նրանով, որ մեղադրյալները կգերադասեն, որ իրենց նկատմամբ որպես խափանման միջոց ընտրվի կալանավորում այն պատճառով, որ մեղադրական դատավճիռն ուժի մեջ մտնելուց հետո ազատատազրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու պատժատեսակների հետ հաշվակցելու դեպքում, նրանք ավելի քիչ կգտնվեն քրեակատարողական հիմնարկում դատապարտյալի կարգավիճակով: Սա իր հերթին կարող է հանգեցնել քրեակատարողական հիմնարկում կարգավիճակում կարգավիճակով: Սա իր հերթին կարող է հանգեցնել քրեակատարողական հիմնարկում կարգավիճակում կարգավիճակով:

3. Նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է, որ օրենքն ունի հետադարձ ուժ, և այն տարածվում է 2004 թվականից մինչև սույն օրենքի (նախագծի) ուժի մեջ մտնելը: Այս առումով հարկ է նկատել, որ կալանքի մեկ օրվա դիմաց ազատազրկման

մեկ օրվա հաշվարկ նախատեսող ՀՕ-97-Ն օրենքը ուժի մեջ է մտել միայն 2004 թվականի հուլիսի 1-ից: Ուստի, նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասում պետք է հստակ ամրագրվի, որ նախագծի հետադարձությունը սկզբում է 2004 թվականի հուլիսի 1-ից:

4. Խնդրահարույց է նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասում տեղ գտած այն ձևակերպումը, ըստ որի՝ սույն օրենքի (նախագծի) գործողությունը տարածվում է մինչև դրա ուժի մեջ մտնելու օրը՝ հարուցված քրեական գործերով մեղադրյալների (ամրաստանյալների) և դատապարտյալների վրա: Նման պայմաններում կարող են լինել մեղադրյալներ կամ դատապարտյալներ, որոնց նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց չի կիրառվել, և կարող են լինել դատապարտյալներ, ովքեր ազատազրկման չեն դատապարտվել: Բացի դրանից, հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ըստ որի՝ ամրաստանյալ է այն մեղադրյալը, որի վերաբերյալ գործը նշանակված է դատական քննության, ամրաստանյալ եզրույթն առանձին շեշտադրման կարիք չունի:

5. Նախագծի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասով օրենքի կատարումը վերապահում է Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի և վերաքննիչ քրեական դատարաններին՝ առանձնացնելով յուրաքանչյուրի վերանայման համար սահմանված հիմքերը: Նման պայմաններում անհասկանալի է՝ ում կողմից պետք է վերանայվեն այն գործերը, որոնք տվյալ պահին գտնվում են Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի վարույթում:

6. Բացի դրանից, նախագծի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսվում է, որ Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի և վերաքննիչ քրեական դատարաններին է վերապահված վերանայել այն գործերը, որոնք իրենց վարույթում են, սակայն մինչև սույն օրենքի (նախագծի) ուժի մեջ մտնելը չեն քննվել կամ քննվել են, բայց դատական ակտերն ուժի մեջ չեն մտել: Այս առնչությամբ,

1) նախագծի հիշյալ հոդվածում տեղ են գտել «մինչ սույն որոշում» ուժի մեջ մտնելը» բառերը: Ակնհայտ է, որ խոսքը ոչ թե որոշման, այլ օրենքի մասին է,

2) անհասկանալի է՝ ո՞ր դատարանին է վերապահված այն գործերի վերանայումը, եթե գործերն արդեն դատարանների վարույթում չեն, իսկ դատական ակտերը վաղուց մտել են օրինական ուժի մեջ: Նախագծում բացակայում են նման գործերի վերանայման կարգավորումները, ի տարբերություն այն գործերի, որոնցում պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել, կամ պատժի կրումը հետաձգվել է:

7. Նախագծում բացակայում են նաև պատժից պայմանական վաղաժամկետ ազատելու ինստիտուտի կիրառման դեպքում կրած կալանքի և պատժի վերահաշվարկման կարգավորումները:

Ուստի, վերոգրյալի հաշվառմամբ պետք է ընդգծել, որ նախագծով առաջարկվող փոփոխությունը և կարգավորումները կրում են հատվածական բնույթ, որոնք գործնականում խնդրահարույց իրավիճակների են հանգեցնելու: Հետևաբար, հարցին անհրաժեշտ է ցուցաբերել առավել համապարփակ մոտեցում և լուծումները նախատեսել Հայաստանի Հանրապետության քրեական և քրեակատարողական օրենսգրքերի նախագծերի համակարգային բարեփոխումների շրջանակներում:

Ամփոփելով նշվածը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն առաջարկում է նախագծով քննարկվող գործող օրենքի հոդվածը թողնել անփոփոխ:

Աղյուսակ

(Կալանավորված անձանց և դատապարտյալների իրավունքների տարրերության
վերաբերյալ)

N	ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՏԵՍԱԿԸ	ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁ	ԴԱՏԱՊԱՐՏՅԱԼ
1.	Կարճատև տեսակցություն	1. Մերձավոր ազգականների և այլ անձանց հետ առնվազն երկու տեսակցություն՝ մինչև երեք ժամ տևողությամբ, եթե չկա վարույթն իրականացնող մարմնի տեսակցության արգելի մասին որոշում: 2. Պաշտպանի հետ՝ առանց տեսակցությունների թվի և տևողության սահմանափակման, անկախ աշխատանքային օրերից կամ ժամերից:	1. Մերձավոր ազգականների կամ այլ անձանց հետ կարճատև տեսակցություն տրամադրվում է ամսվա ընթացքում առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև չորս ժամ տևողությամբ: 2. Առանձնապես ծանր հանցագործության համար որոշակի ժամկետով ազատազրկման կամ ցմահ ազատազրկման դատապարտված անձանց տրամադրվում է տարվա ընթացքում առնվազն վեց անգամ:
2.	Երկարատև տեսակցություն	Չի տրամադրվում	1. Երկարատև տեսակցություն տրամադրվում է երկու ամսվա ընթացքում առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև երեք օր տևողությամբ: 2. Առանձնապես ծանր հանցագործության համար որոշակի ժամկետով ազատազրկման կամ ցմահ ազատազրկման դատապարտված անձանց տրամադրվում է տարվա ընթացքում առնվազն երկու երկարատև տեսակցություն: 3. Դատապարտյալի խնդրանքով երկարատև տեսակցությունը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի, կարող է փոխարինվել կարճատև տեսակցությամբ:
3.	Հանձնուք, ծանրոց և դրամական փոխանցումներ ստանալու և ուղարկելու իրավունք	Կարող է ստանալ ամսվա ընթացքում մինչև յոթանասուն կիլոգրամ: Կալանավորված անձինք իրենց միջոցներից կարող են դրամական փոխանցումներ կատարել ազգականների և այլ անձանց դրամական հաշվին:	Ստանալ և իր հաշվին ուղարկել ծանրոցներ, հանձնուքներ կամ փաթեթներ, առանց սահմանափակման կատարել և ստանալ դրամական փոխանցումներ:
4.	Ուղղիչ հիմնարկի սահմաններից դուրս աշխատանքներում	Չի կարող ներգրավվել	Ուղղիչ հիմնարկի սահմաններից դուրս աշխատանքներում կարող է ներգրավվել միայն

	ներգրավվելը		առանց պահախմբի կամ ուղեկցողման ուղղիչ հիմնարկի սահմաններից դուրս տեղաշարժվելու թույլտվություն ստացած դատապարտյալը:
5.	Զվարձատրվող աշխատանքներում ներգրավվելը	Արգելվում է կալանավորված անձանց ներգրավել չվարձատրվող աշխատանքների, բացառությամբ սահմանադրությամբ աշխատանքների:	Դատապարտյալը չվարձատրվող աշխատանքներում ներգրավվում է ոչ հանգստյան ժամերին՝ օրական երկու ժամից ոչ ավելի ժամանակով:
6.	Ինքնազործ միավորումների կազմակորում և գործունեություն	Չի կարող կազմակորել	Ուղղիչ հիմնարկում դատապարտյալների մշակութային, լուսավորչական, կրոնական և մարզական միավորումներն ստեղծվում են Հայաստանի Հանրապետության քրեակատարողական օրենսգրքով սահմանված՝ դատապարտյալների ինքնազործ միավորումների հիմնական խնդիրների իրականացման նպատակով:
7.	Ամուսնության գրանցումից հետո տրվող տեսակցություններ	Կարճատև տեսակցություն	Երկարատև տեսակցություն
8.	Խրախուսանքի միջոցներ	1) Ճնորհակալության հայտնում. 2) գրոսանքի տևողության ավելացում մինչև երեք ժամ՝ մինչև քսան օր ժամկետով. 3) նախկինում նշանակված տույժի վաղաժամկետ հանում. 4) կիրառվող տույժի վաղաժամկետ դադարեցում. 5) լրացուցիչ կարճատև տեսակցության տրամադրում, եթե այն չի արգելվել քրեական վարույթն իրականացնող մարմսի կողմից. 6) լրացուցիչ հեռախոսագրույցի կամ հեռախոսագրույցների տրամադրում, եթե այն չի արգելվել քրեական վարույթն իրականացնող մարմսի կողմից. 7) լրացուցիչ ծանրոց, հանձնուք կամ փաթեթ ստանալու թույլտվություն:	1) լրացուցիչ կարճատև կամ երկարատև տեսակցության տրամադրում, բայց տարվա ընթացքում երկու կարճատև կամ երկու երկարատև տեսակցությունից ոչ ավելի. 2) փակ տեսակի ուղղիչ հիմնարկում պահելող դատապարտյալի գրոսանքի տևողության ավելացում մինչև երկու ժամ՝ մեկ ամիս ժամկետով. 3) նախկինում նշանակված տույժի վաղաժամկետ հանում: Դատապարտյալը, որպես խրախուսանքի միջոց, կարող է ներկայացվել տեղափոխման մեկուսացվածության առավել ցածր աստիճան ունեցող ուղղիչ հիմնարկ՝ պատժի կրումը շարունակելու նպատակով:

9.	Տոյժի միջոցներ	1) Նկատողության հայտարարում. 2) պատժախոց տեղափոխելը մինչև տասն օր, իսկ անշափահաս-ներին՝ մինչև ինգ օր ժամկետով:	1) Նկատողություն. 2) Խիստ նկատողություն. 3) պատժախոց տեղափո-խելը մինչև տասնինգ օր, իսկ անշափահաս դատապար-տյալին՝ մինչև տասն օր ժամ-կետով:
10.	Տոյժերը կիրառելու ժամկետները	Խախտումը հայտնաբերելուց հետո, անհապաղ, բայց ոչ ուշ, քան 10 օր:	Խախտումը հայտնաբե- րելուց հետո, անհապաղ, բայց ոչ ուշ, քան 15 օր:
11.	Հանդերձանքի տրամադրումը	Կալանավորված անձինք կրում են իրենց հագուստը: Անհրաժեշտության դեպքում նրանք ապահովվում են կլիմայական պայմաններին, սեղին համապատասխան միասնական նմուշի հագուստով:	Դատապարտյալն ապահովում է իր սեղին, տարվա եղանակին, կլիմա- յական պայմաններին համա- պատասխանող միասնական նմուշի հանդերձանքով:
12.	Լրացուցիչ վճարովի ծառայություններ	1) կենցաղային իրերի վարձույթ կամ տրամադրում, 2) լվացքատան, քիմմաքրման ծառայություններ, 3) լրացուցիչ լոգանք ընդունելու հնարավորություն, 4) կոշկակարի, դերձակի ծառայությունների տրամադրում:	Նշված լրացուցիչ ծառա- յություններից դատապար- տյալը չի օգտվում:
13.	Կարճաժամկետ մեկնում տրամադրելը	Կալանավորված անձանց, բացա- ռությամբ առանձնապես ծանր հանցանքի կատարման մեջ մեղա- դրվող անձանց, մերձավոր ազգականի մահվան կամ լյանքին սպառնացող ծանր հիվանդության, կալանավորված անձին կամ նրա ընտանիքին զգալի նյութական վնաս պատճառած տարերային աղետի դեպքում վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից կարող են տրամադրվել կարճաժամկետ մեկնումներ մինչև 7 օր տևողությամբ:	Դատապարտյալին, բացառությամբ առանձնապես վտանգավոր ուղղիղի կամ առանձնապես ծանր հանցա- գործության համար դատա- պարտվելու դեպքի, ուղղիչ հիմնարկի պետի որոշմամբ կարող է տրամադրվել կարճա- ժամկետ մեկնում անձնական բացառիկ հանգամանքների (մերձավոր ազգականի մահ կամ լյանքին սպառնացող ծանր հիվանդություն, տարերային աղետ, որը զգալի նյութական վնաս է պատճառել դատապար- տյալին կամ նրա ընտանիքին) դեպքում, ինչպես նաև սոցիա- լական վերականգնման նպա- տակով: Հաշմանդամ կամ ուղղիչ հիմնարկին կից մանկա- տանը երեխա ունեցող դատա- պարտյալին կարող է տրամա- դրվել կարճաժամկետ մեկնում երեխային մանկատանը կամ ազգականի մոտ տեղավորելու նպատակով:

			Կարճաժամկետ մեկնում տրամադրվում է մինչև յոթ օր տևողությամբ՝ չհաշված մեկ-նելու և վերադարձի համար անհրաժեշտ ժամանակը, որը չի կարող գերազանցել երեք օրը: Սոցիալական վերա-կանգնման նպատակով բաց ուղղիչ հիմնարկում պատիհ կրող դատապարտյալին կար-ճաժամկետ մեկնում կարող է տրամադրվել մինչև մեկ ամիս տևողությամբ՝ չհաշված մեկ-նելու և վերադարձի համար անհրաժեշտ ժամանակը, որը չի կարող գերազանցել երեք օրը:
14.	Զրոսանքը	Օրական առնվազն մեկ ժամ	Օրական առնվազն մեկ ժամ, անշափահաս դատապար-տյալ՝ օրական առնվազն երկու ժամ